

ного інтелекту у свої маркетингові стратегії задля збереження конкурентних переваг на ринку.

Список використаних джерел

1. Amazon почала використовувати камери зі штучним інтелектом. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3184129-amazon-pocala-vikoristovuvati-kameri-zi-stucnim-intelektom.html>
2. Spotify представив функцію «Ді-джей» зі штучним інтелектом. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3674071-spotify-predstaviv-funkciu-didzej-zi-stucnim-intelektom.html>
3. Coca-Cola підписується як перший партнер для OpenAI – ChatGPT, DALL-E. URL: <https://chatgpt.com.ua/post/coca-cola-signs-early-partner-openais>
4. IBM. Artificial intelligence (AI) solutions. Retrieved from: <https://www.ibm.com/artificial-intelligence>

Семченко А. М.,

*здобувачка вищої освіти рівня «бакалавр»,
ОПП «Облік і оподаткування»,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»;
науковий керівник:*

Юрченко О. А.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

РИНОК ПРАЦІ В УМОВА ВІЙНИ: СТАН ТА НАПРЯМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ

Ринок праці є однією з важливих складових успішного функціонування всієї економіки країни. Після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації до України ринок праці був дестабілізований. У сучасних реаліях ринок праці не в змозі задовольнити попит на робочу силу з кількох причин: масова еміграція населення, яка рятує своє життя; окупація територій разом із населенням, малими та середніми підприємствами, які є основними центрами, працевлаштування в цих областях; депортація населення, знищення та розкрадання господарств тощо.

Міжнародна організація праці констатує, що через війну в Україні було втрачено майже 5 млн. робочих місць [1]. Разом з тим, за даними Державної служби зайнятості, наразі зареєстровано менше безробітних, ніж у попередньому році. Так, у січні-квітні 2022 року послугами Державної служби зайнятості України скористалися 559,9 тисяч осіб, з яких 495 тисяч зареєстрованих безробітних, що це на 34% менше, ніж за аналогічний період 2021 року.

З 1 березня 2022 року працевлаштовано 53,8 тисяч осіб, середня тривалість пошуку роботи скоротилася з 112 днів до 91 дня. Цей показник зменшився в усіх регіонах, але найбільше в Закарпатській, Волинській, Луганській, Львівській, Дніпропетровській та Чернівецькій областях [1].

У травні 2022 року у Державній службі зайнятості було 25,3 тисячі вакансій, що на 60% менше, ніж минулого року. В середньому по Україні на одне вільне робоче місце претендувало 11 безробітних (проти 6 осіб у 2021 році). На сьогодні найскладніше працевлаштуватись у Херсонській, в Черкаській (27 осіб на вакансію), Чернігівській (25 осіб), Миколаївській (23 особи), Донецькій та Запорізькій (19 осіб) областях [2].

Реєстрація меншої кількості безробітних пов'язана з: виїзд великої кількості населення за кордон; неможливістю отримувати інформацію з тимчасово окупованих територій; відсутністю точної інформації від роботодавця під час воєнного стану, що відтерміновує подання заявки; зменшення кількості територій, які під прямим контролем української влади (тимчасово окуповані території). Можна зазначити, що більшість населення завжди самостійно шукали роботу, не реєструючись в державних органах зайнятості, що в більшості спостерігається і зараз. З поверненням людей із закордону збільшення безробіття вірогідно та прогресуюче.

Більш-менш непогана ситуація спостерігається на території західної України, куди встигли перевезти свої бізнеси підприємці фронтних та прифронтних міст, рятуючи свої статки. Це позитивно впливає на попит праці та формування державного бюджету. За даними Міністерства економіки, до кінця травня 2022 року це зробила 601 компанія. Найбільше користуються попитом професії в промисловості, сільському господарстві, будівництві, працівники соціальної сфери, сфери послуг, а саме – продавці та водії, працівники оборонних та силових структур. Найчастіше роботодавці шукають монтажників, вантажників, комплектувальників та пакувальників товарів. До найбільш затребуваних фахівців належать продавці, фармацевти, аграрії та будівельники. Найважче знайти роботу у сферах нерухомості, фінансів, страхування, юриспруденції, а також у готельно-ресторанному

бізнесі та освіті. Також можна спрогнозувати, що в умовах післявоєнного відновлення країни найбільший попит буде на робітничі професії різних фахів [3].

Сучасний ринок праці повністю керується роботодавцем – багато компаній скоротили чисельність персоналу через зменшення доходів: хтось працює неповний робочий день, хтось призупиняє трудовий договір на невизначений термін, когось відправляють у відпустку за власний рахунок, або звільняють. Через невідповідність між попитом і пропозицією домінування роботодавців на ринку праці збережеться навіть у післявоєнний період, поки ситуація не стабілізується і більшість населення не зможе повернутися у свої райони, щоб відновитися та продовжити роботу. Найгірше скорочення заробітних плат вже позаду, і підприємства встигли адаптуватися до сучасних реалій, а ті, хто найбільше постраждав, змушені були реструктуризуватися.

Найбільш стабільною галуззю в Україні на сьогодні залишається ІТ сфера, але під час воєнного стану кількість вакансій зменшилося на 40%.

Попит на фахівців залежатиме від напрямку розвитку економіки України. По-перше, існує потреба в ефективній стратегії репатріації, щоб зупинити відтік та розпочати заходи зі стабілізації ринку праці.

Найбільш затребуваними будуть фахівці, які займаються відновленням внутрішнього ринку: сільське господарство, будівництво, логістика. Швидкого відновлення після війни не буде, тому країна має визначати перспективні напрямки, розвиватися далі, відновлювати ринок праці, стабілізувати попит і пропозицію, повертатися до довоєнного і навіть вищого рівня доходів і розвитку [4].

Територіальна взаємозамінність, знищення та пограбування господарств, знелюднення найбільш постраждалих територій, маніпуляції з коштами місцевих бюджетів є основними чинниками, які більшою мірою гальмуватимуть процес економічного відновлення. Проте взаємодія держави, роботодавців і найманих працівників у поєднанні зі стратегічним напрямом реструктуризації економіки в цілому сприятиме якісним змінам на ринку праці. Збереження та примноження людського капіталу, сприяння його відтворенню та розвитку, прогнозування попиту на робочу силу з урахуванням нових реалій, вимог роботодавців і країни, формування механізму стимулювання швидкого працевлаштування, підвищення або зміни кваліфікації за потреби відповідно до вимог час, і заохочення підприємництва має бути стратегічним керівництвом для після воєнного відновлення робочої сили.

Список використаних джерел

1. Штундер І. Ринок праці України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Випуск (40). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1453/1398>
2. Попит та пропозиція на зареєстрованому ринку праці у січні-травні 2022 року. Державна служба зайнятості – офіційний сайт, URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/67>
3. Знайти роботу під час війни. Як змінився ринок праці в Україні. URL: <https://www.erpravda.com.ua/publications/2022/06/14/68811>
4. Литвин О. Які професії будуть потрібні після війни в Україні: опубліковано список. Obozrevatel. 10 травня 2022. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/economics/economy/yaki-profesii-budut-potribni-pislyavijni-v-ukraini-opublikovano-spisok.htm>

Скоробагатько К. А.,

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»,
освітньої програми «Фінанси, банківська справа і страхування»,
IV курсу, група 072з-19б-03;
науковий керівник:*

Ярова В. В.,

*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Державний біотехнологічний університет*

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної війни економіка України зазнала величезних потрясінь. Справлятися із обставинами, що склалися, їй допомагають експорт українського зерна і міжнародна підтримка. За даними Рогальської Н. падіння ВВП у 2022 р. складає не більше 35%. Проте воно могло бути значно більшим, якби не функціонування зернового коридору [1]. На іншу сторону цього питання звертає увагу Шапран В., який зазначає, що «у 2022 р. через зерновий коридор було експортовано всього 14-15 млн тон зернових, порівняно із довоєнним планом в 70 млн тон. Закриття українських портів просто вбиває вітчизняний експорт» [2].